

SELMECZBÁNYAI HIRADÓ

VEGYES TARTALMU HETILAP

SELMEC- ÉS BÉLABANYA SZ. KIR. VÁROS HIVATALOS ÉRTESETŐJE.

Egy évre 8 korona. Félévre 4 korona. Negyedévre 2 korona.

— Egyes szám ára 20 fillér. —

Hirdetések megállapodás szerint számítatnak.

— Nyilttér díja soronként 20 fillér. —

Felétés szerkesztő és lapfajadonos:

KUTI ISTVÁN

Az expediciót s hirdetésekkel illető reklamációk a lapkezelő

Joerges Ágost özvegye és fia

céghez intézendők, hova az összes pénzküldemények is küldendők.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Az urna előtt.

Az a pillanat, melynek előjöttében oly keveset hittünk, rövid időn belül mégis elérkezik. A nemzet itélettelre hivatott fel, és szabadon gyakorolhatja majd legalkotmányosabb jogát. Szabadon, sokkal szabadabban, mint eddig bármikor. A terror, a pressió méregfogai kitértek, a hatalmi gőg tobzódó lidércsei, melyek eddig mindent elfojtó súlylappal neheztedek a nemzet mellére, eltűntek, szertefoszlottak, visszatértek oda, a honnan előbukkantak, a semmiségbe.

És éppen azért, különösen fontos és ünnepélyes az a pillanat, midőn a nemzet először áll teljesen függetlenül az urnák előtt. A kiket eddig járomszallagon vezettek, azok most teszik hosszú évek óta az első szabad független lépést, reméljük, hogy ez a lépés fényesen fogja igazolni e szavazók nagykörtségét, rátermettségét, értelmét.

A nemzet egy elmúlt korszaknak itelő bírója lesz, a bírónak pedig minden körülmény között teljesen elfogulatlanak, igazságosnak kell lennie.

Nehéz, rendkívül terhes es felelősséggel terhes helyzet ez. A legközelebbi mult eseményei kiválóan alkalmasak arra, hogy az elfogulatlan itéletet megzavarják, és

mégis, ha mindjárt irtozatos lelki kitüdelmekbe is kerül, sine ira et studio kell véleményünket megalkotnunk.

Jövendő időink politikai harcain egészen más ütköző pontok körül fognak lefolyni, mint az eddigiek. Mindeddig csupán arról volt szó, tovább építsük-e a nemzeti államot, melynek alapkövét 1848-ban vetették meg, vagy pedig hagyjuk félben, romokban e nagy művet, mely ez esetben nem a magyarság dicsőségének örökös hirdetője, de egy nemzet gyalázatának szégyenostlona lett volna. Hála istennek, ez a kérdés ma már idejét multa. Ma már egyik vagyunk abban, hogy ennek a műnek be kell fejeződnie, állania késő századokig és hirtelmie a magyar faj erejét, hatalmát.

Most azonban egy másik kérdés nyomul előtérbe. Arról van szó ugyanis, hogy ez a kiépítés milyen uton módon történjék? Az a régi közmondás, hogy minden ut Rómába vezet, ma már ideje mulott, bizony sokan vannak, kik a legjobb szándékkal eltelten indultak utnak, és oly labirintusba keveredtek, melyből kivergődni többet nem tudtak.

Minden állam vezetésében elkerülhetetlenül szükséges, hogy ez a vezetés bizonyos szilárd, megváltoztathatlan alapelvek

szertit törtéjék. Ezen alapelvek, jövendőnk ezen programjának kidolgozására, megállapítására hivatott az új parlament. Súlyos felelősséggel terhes feladat, de oly magasztos, melynél ideálisabban elközelítnünk sem lehet.

Csak egyetlen fontos és aggodalmakat keltő kérdés előtt állunk, képes és hivatott lesz-e az új parlament e feladat elvégzésére. Lesz-e elég tehetség tagjaiban, hogy a nemzetet a sötétség pusztájából kivezessék a boldogság kaamáinjába?

Kétséget nem szenved, hogy a vezérek e fontos kötelesség teljesítésére föltétlenül alkalmasak. De mit ér a sereg, ha csak vezére Napoleon, közkatonaí pedig tehetégtelen hétköznapí szürkecégek.

A lefolyt éra alatt parlamentünk joggal viselte a középszerűségek parlamentje gúnynevét. Hatalmaskodó vezéreinek akaratmélküli bábokra, ellentmondást meg nem kisérlő szavazógépekre volt szükiségük. Most azonban új, szabad idők szele közeledik.

Es épen ezért ne fogadjuk ol vakon sem egyes emberek sem pártoknak vagy egyesületeknek jelölését. Akkoriban, mikor azon mulott az ország sorsa, hogy ellenzéki vagy kormánypárti többséget küld-e a parlamentbe, elegendő qualitás volt az, hogy igent vagy nemet mondott az illető képviselő.

Gümőkór (tuberkulózis).

Ira es felolvasa a „Josef kir. herceg Szanatóium-Egyesület” alakuló gyűlésen Tóth Ivre dr. m. kir. bányakerületi főorvos.

A gümőkórás, tuberkulózis, melyet magyarul tüdősorvadás, hervadásnak is hívnek, a legelterjedtebb és gyilkolóbb betegség, leginkább a tüdőben szkel, azonban az emberi testne^b bármely részén es szerveben is előfordul, mikor is gyakran más és más néven lesz megnevezve, így a bőrrön való előfordulást bőrfarkas (lupus) vagy görvényes bőrfekélynek hívjuk; a nyirkmirigyekben előforduló megbetegedést, mely a mirigyekben megdagadása es elgyenyedésével jár s leginkább a nyakon fordul elő, görvénynek (scrofulosis), görvényes mirigylobnak nevezük. Ezen alakot a nagyközönség is ismeri es súlyos bántalomnak tudja, a csontokban fellépő gyuladást bántalmat, mely a csontthártya gyuladása es a csont elfekélyedése es részletes elhalásával jár, csontszűnnek vagy görvényes csontszűnnek is nevezük, gyermekek es serdülőknek az agy es agyhártyákon fellépő s rövid napok alatt halálosan lefoló betegséget alapi agyhártyalobnak, meningitis basilarisnak hívjuk; a nyak- es háteszolyákban levő tuberkulotikus folyamatot, mely vagy a csont elferdüléséhez vezet vagy genyeddéssel es együtt jár, csigolyalobnak, gerincoszlop elferdülésnek stb. nevezük. A borda csontthártyák vagy bordák, csigolyák tuberkulotikus genyedő gyuladása mellett képződött genyasakokat, sülyedő tályognak nevezük s így tovább még számos más megnevezés alatt ismert bántalmakat lehetne felsorolni, melyek okozója a gümöbacillus. A gümőkórás, illetőleg ennek okozója: a gümöbacillus megtámadhatja az érzékszerveket, szemet, fület, orrot, nyelvet, az idegeket, gégét, szívet, májat, gyomrot, beleket, lépét, vesét, hughyólyagot, ivarszerveket, a nyákthártyákat izületeket es egyszóval a testnek minden részét.

A gümőkór s a vele rokon egyéb megbetegedéseket egy baktérium, a tuberkulotikus bacillus vagy felfedezője után a dr. Koch-féle bacillus okozza. Ezen bacillus igen kicsiny, csak erős nagyítás es festés mellett látható, ezt vérsavas tápoldatban mesterségesen is tudják tenyészteni, s a mesterségesen tenyészett bacillussal a betegséget létrehozni.

A tuberkulotikus bacillusa a tüdősorvadásos beteg köpés váladékában, a görvényes fekélyek genyjében, a tuberkulotikus hélfekélyekben szenvedők bélsarában, a hughyólyag, vesék tuberkulotikus ziszában szenvedők vizeletében nagy mennyiségben levő állandóan kiválasztva s így a bacillus a beteg testéből a szabadba kerül, itt keüvező körülmények között fertőző képességét hosszabb ideig megtartja, kisebb fokban ki is száradhat; a ki-

száradt es így elporiódott köpés es egyéb váladékok mint por a levegőbe kerül s a levegővel lélegzés útján a légutakba, tüdőbe jut be, vagy a tuberkulotikusok váladékával fertőzött, benedvesített étel, ital, kéz, evő es ivószközökkel az egészséges emberbe kerül s a betegséget fertőzheti.

Ezekből láthatjuk, hogy maga a tuberkulotikus bántalmat szenvedő az, ki a fertőző bacillusokat termeli es maga körül elszórja s a vele vagy még inkább a váladékával érintkezőket állandóan veszélyeztetí, fertőzi.

A tuberkulotikus fertőzés tana a többi betegségekkel szemben csak akkor ismertettél fel es fogadtatott el általános érvényességűvé, midőn dr. Koch a betegség bacillust felfedezte s azt mesterségesen is sikerült tenyészteni, tehát a mult század nyolcvanas éveiben. A tuberkulotikus a többi fertőző betegségekkel szemben keletkezése es lefolyásában nagy eltéréseket mutat, mennyiben a többi fertőző betegségek a megtörtént fertőzés után aránylag rövid idő, 8—14 nap alatt kifejődnek es lefolyásukban nem oly öldökölök; a fertőzés idejét es forrását sok esetben képesek vagyunk kimutatni, addig a tuberkulotikus fertőzés időpontjának meghatározása mondhatni nagyon ritkán sikerül, a fertőzés után hosszú idő szokott elmúlni míg a betegség tüneteiben felismerhető lesz s a betegség lefolyása es évekre terjed, míg végre

Most azonban már nem a mindennapi megélhetésért, de a jövő megállapításáról van szó. Most már nem szavazni, nem beszélni, de cselekedni kell.

Nem lehet tehát mérvadó az egyes képviselők megválasztásánál politikai hitvallásuk, hanem tudásuk, képzettségük, szakismeretük.

Ha ebből a szempontból mérleljük az egyes jelölteket, bizony igen sok ki fog rostálódni az eddig volt képviselők közül. Ki fognak esni olyanok, akik eddig, mint a nemzeti mozgalom kiváló bajnokai, eddigi feladatuknak kiválóan meg is feleltek. A képviselőség azonban nem nobile officium, nem a multban szerzett politikai érdemek jutalmazására szolgál.

Vannak állások, melyeknek ez a rendeltetésük, a képviselőség egészen más munkakört ró viselőjére.

Hiszen igen sokan vannak, kik megundorodva közéletünk eddigi hitványságától teljesen visszavonultak a nyilvános szerepléstől és ujkori Cineinnatusokként élnek vidéki kuriájakon. Ezeknek a puritán jellemeknek érvényesílniök kell.

És érvényesülni is fognak. A nemzetben lesz annyi önállóság, hogy meg tudja majd kilömböztetni a tiszta buzát a pelyvától és nem fog könnyelműen itélni saját jövődjére felett.

Nagyon, de nagyon messze elmaradtunk a nyugat mögött. Gazdasági és szociális reformok egész áradata vár megoldásra és e reformok mind olyanok, hogy soká már nem késhetnek. Gazdasági viszonyaink oly nyomorultak, hogy csak sürgős és igen messzenem szociális reformok hozhatnak némi javulást e sivár és vígasztalan helyzetben.

Ismételten felemeljük tehát óvó és intéző szavunkat, ismételten figyelmeztetjük a szavazó polgárokat, hogy fokozott aggodalommal és meggondoltsággal lépjenek az urna

halálban végződik; tehát a többi fertőző betegségektől keletkezése, fejlődése és lefolyásában lényegesen eltér.

A tuberkulózis betegség az állatokon, nevezetesen a szarvasmarhában is előfordul, itt gyöngy-kór a neve. Sokáig vitatott kérdés volt, azonos-e az állati gyöngykór az emberi tuberkulózissal. A ragályozást sok tudós, ezek között dr. Koch is, tagadta, ma már el van döntve a kérdés, hogy a szarvasmarha gyöngykórja az emberben tuberkulózist ragályozhat, tehát a gyöngykórban szenvedő marha hús, teje, tejfőle, vajának élvezete a tuberkulózist embernél ragályozhatja.

A tuberkulózis nagyon elterjedt betegség, a statisztika szerint az összes halálozásoknak mintegy felét teszi ki. Városunkban is, hol sok szegény ember lakik és keserves munkával keresi a föld gyomrában mint bányász kenyerét és sok nélkü-lözéseket szenved élelem, ruházás, lakás és teste ápolásában, sok a tuberkulotikus megbetegedés és halálozás is. A tuberkulózis terjedésére nem csekély befolyást gyakorol az itteni munkásosztály szeszizsakossága is. Hazánkban évenként 70,000 ember hal meg tuberkulózisban s minthogy e betegségben szenvedők hátszerte többen vannak, mondhatjuk, hogy hazánkban a tuberkulózisban megbetegedettek száma állandóan félmilliót tesz

elő és ne feledjék, hogy ez alkalommal nem tülzás, ha úgy mondjuk, hogy az ő kezükben van letéve az ország sorsa.

Képviselőválasztási mozgalmak.

Már mult számunkban megemlítettük, hogy a selmeci képviselőválasztók által megtartott és nagyon látogatott értekezlet egyhangulag Popovits Sándor pénzügyminiszeri államtitkárt jelölte. Érdekes, hogy e jelölést megelőzőleg Lils Gyula főispán ugyancsak Popovits jelölését ajánlotta polgármesterünknek.

Szinyai József polgármester erre Budapestre utazott és e város képviselőt Popovitsnak felajánlotta, aki azonban sajnos ezt el nem fogadta.

Polgármesterünknek ekkor Lits Gyula Palavicini György ögrófot hozta jelöltül javaslatba, akit azután a szövetkezett pártok vezetői is alkotmány párti programmal egyedüli hivatalos jelöltek jelentettek ki.

Az irásban kiadott eme kijelentés szószertint ez:

A selmeczányai kerület képviselőválasztóihoz!

A szövetkezett pártok vezetői bizottsága kijelenti, hogy a selmeczányai kerületben a szövetkezett pártok egyedüli jelöltje Pallavicini György ögróf s bárki más, aki hivatalos jelöltek őrügye alatt szintén jelöltségre vállalkozik, úgy tekintendő, mint aki a szövetkezett pártoknak csak ártani akar.

Budapest, 1906. április 15.

Tóth János s. k.

a szöv. pártok vezetői biz. jegyzője.

Kossuth Ferenc s. k.

a szöv. pártok vezetői biz. elnöke.

Herteleny Ferenc s. k.

az alkotmánypárt jegyzője

Darányi Ignác s. k.

az alkotmánypárt elnöke.

Dr. Kovács Pál s. k.

az orsz. néppárt jegyzője.

Zichy Aladár gróf s. k.

az orsz. néppárt elnöke.

Polgármesterünk Budapestre vissza érkezvén, még azon napra, azaz mult csütörtökre értekezletet hívott össze, amelyen mintegy 80 választó jelent meg.

Ezen értekezleten a polgármester beszámolt budapesti utjának eredményéről, úgy mint azt fentebb vázoltuk és felolvastatta a szövetkezett pártok vezéreinek fentebbi kijelentését.

Elsőnek felszólalt Farbak István és kijelentette, hogy ugyan a koalizált pártok híve és

ki. Sajnos, a statisztika azt mutatja, hogy ezen öldöklő betegség évről-évre szaporodik.

A kimutatott számnál a valóság nagyobb, ha a test különféle részeiben előforduló tuberkulotikus megbetegedéseket is számba vesszük, melyek a halálozási statisztikában rendszeren más néven vannak kimutatva s így a tuberkulotikus halálokok közé nincsenek felvéve. Más részben még az ország sok helyén nem orvosok teljesítik a halottkémlést és sok ember hal el orvosi kezelés nélkül, tehát ezeknél a halálok nincs biztosan kimutatva. A tuberkulózis Európában 1,100,000 életet ragad el s így pusztításai az időszakonként azelőtt megjelenő kolera, himlőjárványok pusztításával szemben, mennyiben a tuberkulózis betegség évről-évre állandóan jelen van és pusztít, az emberélet pusztításában össze sem hasonlítható.

A tuberkulózis az embert bármely életkorban megtámadhatja, a csecsemő, gyermek, felnőtt, agg egyenlő fokban fogékony a ragályozás iránt, de a statisztika azt mutatja, hogy a 20—40 éves koruk között, tehát a fő munkássági korban legnagyobb a tuberkulózisban való halálozás.

A tuberkulózist nem minden ember kapja meg, mi orvosok azt mondjuk, nincs hajlandósága, azaz a ragályozás ellen erős az ellenálló képessége. A betegség iránti hajlandóságot előmozdítja és kifejleszt mindazon életmód és körülmény,

már mult évi ötóker havában kilépett a szabad-éltv párból és hogy az általa ismeretlen Paalavicini ögróf személye ellen sincsen semmi kifogása, de még sem tartja helyesnek az ezen jelölés körüli eljárást, mivel a szabadválasztási jog gyakorlásának bizonyos korlátozását találja abban, hogy a jelölés nem az itteni választók köréből indult ki, hanem a szövetkezett pártok vezéréitől. Úgy tűnik fel a dolog, mintha itt kinevezett és nem megválasztandó képviselőről lenne szó; ez ellen pedig tiltakozik és hiszi, hogy az egész értekezlet e tiltakozást magáévé fogja tenni.

Úgyanily értelemben szólt fel Hermann Miksa, míg a forma hiba reparálására nézve Bartha Béla dr. indítványára a polgármester az értekezlet azon megállapodását jelentette ki, hogy az értekezlet sajnálattal veszi tudomásul a központi eljárását, mellyel ezen város művelt közönségének szabadrendelkezési jogát mintegy korlátozni célozta és így e rendelkezési jog minden képpen megóvandó és a választási jog gyakorlásának szabad folyás biztosítandó.

Az értekezlet tagjai még a szétoszlás után is sokáig tárgyaltak nagy indignációval a jelölést és a központi kijelentésnek hangját.

Az értekezlet tiltakozásáról a központi és Palavicini ögróf is azonnal értesítve lett, a mire utóbbi elhatározta, hogy az önhívhaj kívül elkövetett formahibát jóvá teendő, Selmeczre jött és megtartja programbeszédét. A fiatal gróf tegnap a délutáni vonattal ide érkeztet.

Kisérétében volt Lils Gyula főispán.

* * *

Időközben a 48-as függetlenségi párt megalakult és képviselőjelöltül Herczegh Mihály dr. egyetemi tanárt jellette fel.

Az erről szóló tudósításunk itt következők: Folyó hó 17-én nagy falragaszok szőlőtűtők fel a város hazafias polgárait, hogy jelenjenek meg az aznap este 6 órakor a Gyurkovits-féle vendéglőben tartandó függetlenségi-párti alakuló gyűlésen. Hát meg is jelentek. Gyurkovitsék helyiségei olyanira kicsinyeknek bizonyultak, hogy 48-asaink nemzetiszíni zászlóval a Városi Vigadó nagyertermébe vonultak le. Itt Ungár Kálmán dr. az alább olvasható lelkes beszédet mondotta:

«Polgártársak! Régi forró óhajunk teljesül ma, midőn előzetes megbeszélés nélkül oly nagy számban jelentünk meg, hogy a függetlenségi-pártot megalakítsuk, s hogy a mostani választások

mely a testet gyengíti vagy a tüdőt betegíti meg. Így első sorban a tuberkulózisban szenvedő szülők gyermekei már születésüktől fogva bizonyos gyengeséggel, gyengült ellenállási képességgel bírnak, ha nevelésüknél kiváló gond nem lesz testük fejlesztésére, erőssé tételére fordítva, mint gyenge szervezetűek és betegeskedésre hajlamosak kevésbé kerülhetik el a tuberkulózist másrészt a tapasztalat azt bizonyítja, hogy tuberkulotikus szülők gyermekei egy bizonyos foku ellenállási képességgel bírnak a tuberkulózis ellen, melyet megtartanak, sőt bennük erősbödik is, ha kedvező egészségügyi viszonyok között élnek és testük ápolása és fejlesztésére kellő gondot fordítanak. Valóban ezt látjuk is az életben, tehát a tuberkulotikus szülők gyermeke születésnél nem öröklő a tuberkulózist, hanem ha testileg gyengé marad, s ellenálló képessége meg van fogyatkozva, épp úgy mint más ember lesz fogékony a tuberkulózis ragályozására iránt.

A tuberkulózist előmozdítja az egészségtelen, tehát rossz, tisztátalanul tartott rosszul szellőzőt, zsufolt, nedves lakás, napfény hiány a lakásban.

Régóta ismeretes, hogy a fegyházak, börtönök lakói tuberkulózisban betegeskednek meg, nemkülönben a multban a kaszárnyákban is gyakori volt a tuberkulózis, bár újban is elég gyakran előfordul, ide pedig az erőteljes egészséges fiatal

alkalmával a függetlenségi lobogót diadalra juttassuk. Magszűnt az a párt létezési, mely évtizedeken át az ellenállást nem tűrő hatalom pártja volt. Egy szerencsés, váratlan fordulat ismét helyreállította a nemzet és koronás királya között állandóan szükséges békét, ha csak átmeneti időre is, úgy, hogy a nemzet ismét intézője saját sorsának.

Igen tisztelt Polgártársaim! Hazánk szabadságát csak akkor vívhatjuk ki, ha a haza minden egyes polgára rendületlen híve lesz a függetlenségi eszmének s azokért küzd. Ha mindenki eszelecszik, akkor Magyarország a magyaroké, és senki másé! — Ha a legelső magyar ember megdönt barátkozni a függetlenségi eszmékkel akkor, amidőn a függetlenségi párt nagynevű vezérért Kossuthot, továbbá Apponyi gr.-t, Polónyi miniszterévé nevezték ki, akkor nekünk nem szabad haboznunk a felett, hogy mi a teendőnk.

Ma már mindenki szabadon nyilváníthatja ki véleményét. Nem szükséges szenvedélyeket felkorbácsolnunk, örömmel látjuk, hogy még e kiellen vidéken is megérett a függetlenségi eszme. Teljesüljön tehát régi kívánságunk: legyen Selmecebányának állandóan s örökké függetlenségi jelöltje. Hogy ezt elérhessük, jöjjetek és alakítsátok meg a függetlenségi pártot, melynek elnökül *Herrmann Emil* urat ajánlom. (Lelkes, hosszantartó éljenzés.)

E szavak után *Herrmann Emil* nyug. főbányatanácsos határtalan lelkesedéssel, irigyelendő hazafias túzzal a következő szavak kíséretében fogadja el az elnökséget:

«Örömmel, szívből fogadom el az elnökséget. Mielőtt azonban a gyűlést megnyitnám, engedjék meg uraim, hogy szívem egész melegevel éltessem a hazát mindenekelőtt. Megszabadultunk a nyugtől és rajta leszünk, hogy hozzájáruljunk mi is a haza teljes felszabadításához. A gyűlést emiatt megnyitottam nyilvánítom.» (Szűnni nem akaró éljenzés.)

Ezek után a tisztviselők megválasztása következett.

Aelnökség lettek: *Hlavathy József*, *Oszvald Gusztáv* és *Ungár Kálmán* dr.

Titkár lett: *Lenesó János*.

Pénztáros lett: *Szolás Lajos*.

Jegyzők lettek: *Suhajda Lajos* és *Szentiványi Albert*.

A megválasztott tisztviselők nevében *Hlavathy* mond köszönetet a beljükt helyezett bizalomért. «Hogy meg fogunk felelni, arra esküszünk» szavaira frenetikus éljenzés töltötte be a termet.

embereket viszik katonának, a nép énekl. «Zsindelyek a kaszánya tetejét, odaviszik a legények eléjé.»

Az egészségtelen, túl zsúfolt lakásban nagyon szenved a lakók egészsége, a lakás rossz hatását azok sanyik meg első sorban, kik sok időt töltene benne, tehát a gyermekek, nők és agok. Ha február, március hónapban a szegény emberek lakásaiban körül tekintünk, napos időben a kicsiny ablakokban 2-3 sápadt arcú apró gyermeket is látunk, kit a mult őszzel piros, pozsgás színnel bírtak, az egészségtelen lakás a hosszú télen át megviselte őket, nyáron át, őszre kelve, midőn sok időt tölthetnek a lakáson kívül a szabadban kinézések újra jóvá változik át.

A lakás tisztasága és egészséges volta lényeges tényező az ember életében és a tuberkulózis ellen való védelemben.

Előmozdítja a tuberkulózist a poros levegő, főleg ha ezen porban éles, hegyes, szögletes kő, fém, vagy egyéb szilárd tárgy törmelke foglaltatik, így tudjuk, hogy a kűszőrűk, kőfaragók, az üvegkűszőrűk, bányászok, molnárok, gabona forgatók stb. gyakran szenvednek tuberkulózisban, úgy látszik, hogy a porban tartalmazott éles kemény részek a belélegezt levegővel a tüdőbe jutnak s itt a légesövek nyákhártyáit szedik meg, s nyílt kapukat nyitnak a tuberkulózis bacillusnak meg-

Majd ajánlatot tesz, hogy *Kossuth* Ferencet táviratban üdvözöljék és értesítsék a selmecebányai függetlenségi párt megalakulásáról. A sürgöny szövege ez:

Nagyméltóságú

Kossuth Ferenc úrnak

mint a függetlenségi párt elnökének

Budapest.

Selmecebányan ma nagy lelkesedéssel megalkult függetlenségi és 48-as párt szívvél-lellekkel üdvözi Nagyméltóságait mint a függetlenségi és 48-as eszmék nagytelkü harcosát s kéri a 48-as párt támogatását.

Hazafias udózzal

Herrmann Emil

a függetlenségi és 48-as pártelnök.

Elhatározta továbbá az ujonnan megalakult párt, hogy küldöttéget meneszt *Kossuth* Ferenchez, kitől jelöltet kér, kijelentvén azonban azt, hogy abban az esetben, ha megfelelő és megbízható jelöltet nem kap, a képviselőjelölést magának kívánja fenntartani.

A gyűlés későbbi folyamán megalakult a vérehajtó bizottság, megállapodtak a pártiroda helyiségére nézve (Metropole-szálló 1. számú szoba) megalakították a pártkasszát, szóval rövidke két óra alatt nemcsak hogy megalakult, de tökéletesen szervekedett a «Selmecebányai függetlenségi és 48-as párt».

A küldöttség tagjai: *Herrmann Emil*, *Ungár Kálmán* dr., *Hlavathy József*, *Lenesó János*, *Weisz Ignác*. Mindjárt közölhetjük, hogy a küldöttség nem járt eredménytelenül *Kossuth*nál, mert igazán illusztris lérfiut hoz függetlenségi jelöltül *Hercegh Mihály* dr., egyetemi tanár személyében. Amint hírlik, szombaton érkezik városunkba *Hercegh Mihály*, hogy a jövő hét elején elmondja programbeszédét. Fogadjuk a legnagyobb lelkesedéssel! Várjuk a legnagyobb örömmel!

Gy — ó.

Ennyiből áll eddig a választási mozgalmakról szóló *tájékoztató* tudósításunk.

Nem halgathatjuk el azonban a fölötti sajnálkozásunkat, hogy választó polgáraink nem tudtak egy táborba egyesülni. Társadalmi életünk széttagoltsága mellett ez nagyon kívánatos lett volna, annyival is inkább, mert városunk további hanyatlását csak *egyesült erővel* volnánk képesek megakadályozni, haladását pedig ugyancsak vírusus unitis előmozdítani.

De nem adtuk fel még reményünket, hogy az egyesülés valamely uton-módon — talán az

telepedésre, poros városokban, hol a kövezés kopása, lovak patkói és szekerek által éles apró kő és vasszilánkok képződnek és a szál által levegőbe kerülnek, a város lakóinál a tuberkulózis gyakoriságát mozdítja elő.

Előmozdítja a tuberkulózist mindaz, mi a lélegzést akadályozza, tehát a szoros ruha, női fűző, a hosszan tartó gémyedt ülés és a mellkas összeszorítása, ezen okból gyakori ezen betegség némely iparosok között mint a vargák, szabók, kik gémyedt ülés mellett még poros bűzös, rozsol szellőzött helyiségben gyakran összeszúfolva dolgoznak, szabók, gyapjufonóknál a gyapjúból keletkezett finom gyapjubar, a dohánygyárakban foglalkozóknál a mérges és csipős dohánypor jut a tüdőbe s okoz ott izgatást, hurutot s hajlamot tuberkulózisra.

Előmozdítja a tuberkulózist a silány nem megfelelő táplálkozás, s főleg az iszákosság. Az iszákosoknak 30-40% tuberkulózisban pusztul el, mennyiben a *szesz*es ital gyomruk emésztő képességét teszi tönkre és így nem táplálkoznak kellően, szervezeteük meggyengül. A tuberkulózist előmozdítja hosszas vagy az erőnket túlhaladó munka, vagy betegség által való kimerülés, a tüdőknél hosszan tartó hurutja, tüdőgyulladás, a tüdőknél túlerőltetése játk, futás, tánc közben, felhevült állapotban való gyors és erős lehelés.

utolsó órában is — megtörténik. Ez akkor sikerülhetne, ha a koalícióhoz tartozó két párt egy személyben találná meg bizalmának letéteményesét és a választást egyhangúvá tehetné.

Fölöttébb óhajtható ez városunknak társadalmi nyugalma, békéje, de, kiki elhitheti, még gazdasági és kulturális fejlődése érdekében is.

Turista kirándulás Hont- és Zólyommegyébe.

A Sztinya Osztály mult héten rendezte első nagyobb kirándulását, amelyen résztvett hat turista: aelnök, titkár, két választmányi, egy rendező, és egy pártoló tag. Természetesen az Osztály brigádéros volt az előfutár, akit a csendesen munkálkodó mezei munkások fejszoválya bámulat, hogy mily hangosan, daktilus lépésekben, folyton hajadonlód siet a cél felé. A bámulók csak akkor nyugodtak meg, amikor felvilágosítottuk, hogy ő a kiküldött alebég.

Gyönyörű időben, kedden reggel indult utnak a társaság s miután megtekintette a szeantantali konzumot, ahol izomerősítőt vett be, nekivágott a Mátyas-hegyné. A hegyi kaszkodó után jól esett az első pihenő és bőséges reggeli, amit a brigádéros talált fel. Egy utolsó pillantás Selmece és leereszkedtünk a völgybe, amely szebbnél-szebb réteivel, lombosodó és virágos cseresznyefáival, madarainak énekeivel jókedvünket csak fokozta, aminek az eredménye nótázás, mókázás lett. Így értünk be Kormosóra és Királyfaluba abban a hitben, hogy ott egy szerény falusi korcsma fogja étvágunkat megtrontani. De a turisták szemjele másképen intézkedtek. *Zsolitzky* Samu ev. elkész és kedves neje olyan pazar lakomában részesítettek, hogy az ebéd alatt megeredő eső és dörgés valóságos asztali zeneként hangzott fölünkbe, nem gondoltunk mi arra, hogy ez a turista réme. Nehéz volt a válás és ha akkor nem köszöntük meg eléggé a nagyon szives tástást, úgy most tesszük még egyszer, most köszönjük azt a magyaros vendégszeretetet, amilyen csak magyar embertől telhetik ki.

Mindnyájunkat meglepett a két falu gyönyörűen kultivált határa. A földek mentén dusan virágzó gyümölcsfák vannak. Ezekből tavaly is annyi pénzt kaptak, hogy nincs ott adóhátrékos senki, pedig ugyancsak függetlenségi érzelműek, amivel legtöbbször együtt jár az adóhátréka. A déli eső utunkat még kellemesebbé tette, valósággal elbódított a természet ébredő és kimond-

Ezen felsorolt okok nem okoznak tuberkulózist, mert a betegség csakis a Koch-féle bacillus által fertőzhető, hanem a testet gyengítvén azt a tuberkulózis bacillus tenyésztése és elszaporodására fogékonyvá tesszik, erre a talajt mintegy előkészítvén. Az erős és egészséges ember is állandóan ki van téve a tuberkulózis fertőzésnek. De ennek erős szervezete, jó ellenálló képessége legyőzi a fertőzést, addig a gyenge és kevés ellenálló képességű biró szervezet ragályzás esetében áldozatul esik.

A tuberkulózis betegség ellen védekezünk, ha az előbb felsoroltakat kerülnük és egészséges tisztá, száraz jól szellőzött, világos lakásra teszünk szert, ha a tisztaságot testünkön, ruházatunkban táplálkozásban gondosan megtartjuk, ha testi erőnket és egészségi állapotunkat ótalmazzuk s testünknek megfelelő helyes táplálásról gondoskodunk.

A tuberkulózis betegséget belső gyógyszerekkel gyógyítani ma még nem tudjuk, azonban diatikus kezeléssel és az egészségre kedvező körülmények létrehozásával, a test ellenálló képességének fokozásával a betegség gyógyulására nagyon kedvező befolyást tudunk gyakorolni, sőt mondhatjuk a betegség kezdetén, midőn a szervezetben a rombolások még nem haladtak előre, biztos gyógyulást is tudunk elérni. Ily nemű

hatatlan illatot terjesztő ereje. Vigan haladtuk Korpona felé. A brigádéros elomében volt, de a jókedve még nagyobb lett, amikor megeredtek újra az ég csatornái és tar fejére zudította az ohlágát két pitli vizet. Bőrig áztunk, de ennél rosszabb volt az, hogy a mezei utakon menve, cipőnkön egész kis selmeci kertnek elég földet vittünk. Szokás szerint, amikor este hat órákor Korponára értünk, az eső állt és a kibukkanó nap nevetett rajtunk és szánalomból végső sugárral szárított. Ez az út volt kirándulásunk legnehezebb része, mert a lábat az agyagos, csuszós talaj nagyon megviselte. Egyik társunk kénytelen is volt Kremzeles Jakab jótékony pártfogását igénybe venni, aki talpra is állította másnapra.

Hogy Korponán még koróztunk is, hogy nevezetéseit tíz perc alatt megnéztük, hogy a vendéglőben rendőrkapitányi asszisztencia mellett éjfélig mulattunk: az nem tartozik szorosan a turistasághoz. A fő az, hogy szerdán reggel hat órákor pislogó szemekkel és félrecsuszott ábrázattal álltunk sorba, hogy Rozók várába tegyünk kirándulást. Ez a hét kilométernyi út éppen jó volt arra, hogy ismét újraéledve erőt nyerjünk a nagyobb útra.

Bozók vára régiségeivel (1115) érdekelt. Ódon falai, termei, folyosói Balassákéről szólhatnak, de mi nem hallgathattuk meg, mert utunk Tótpelsőre indított. Mélyen megilletődve — a mult árnyaitól — mentünk, csak a brigádéros hanyakodott, őt egy zajos éjjel, egy ódon vár nem alterál. Kopár, kietlen területen, Csáköc szegényes határára, meglehetősen kiraboltságánál dél tizenkét órákor értünk be Tótpelsőre. Sejtettük, hogy itt újra a turisták szentje konvenit. Sejtelmünk valóra vált, mert *Vitalis* Gyula evang. lelkész, akiért egész Pelsőc rajong, vendégszerető *Hánab* hívott meg, ahol *Szalontay* jeryók és *Pomocsky* orvos urak is valósággal ölelő karokkal vártak.

Hogy itt nagy cő-cő volt, cigánypecsenyész ebéd — szép aszonyi főttje — nagy ivás, a vonatról lemaradás, haza telegrafálás, kaláber és tarokk, lemaradás, este nagy vacsora Szalontay jeryó úrnál, koncertezés hegedűn és zongorán, a brigádéros szóló balletje stb. ez mind belatarozott ugyan utunkba, de mivel a turistaságon kívül esik, csak érintem. Azt azonban kötelességem megemlíteni, hogy első sorban *Vitalis* Gyula lelkész urnak végtelen kedvességéért és szivességéért, *Szalontay* jeryó urnak és kedves családjának pártatlan, igazi uri magyar vendéglátásáért mindnyájunk nevében hálás köszönetet mondjak.

rendszeres diatetikus kezelés a szanatóriumokban történik, ezek a sorvadásban szenvedők számára berendezett gyógyintézetek, hol első sorban a tisztaság, jó levegő mellett kell és bő táplálkozásról van gondoskodva, az intézetben a betegek megszokják a friss levegőt, még nagyobb hidegben is jó testük megülések ellen edzve lesz, megtanítják a betegeket testváladékaiknak nevezetesen a köpetnek ártalmatlanná tételre s így a sorvadásban szenvedő embertársainra nem lesz veszélyes. Az intézetben a betegek állandó orvosi felügyelet alatt állanak, s előforduló egyéb vagy komplikált betegségekben gyors és megfelelő kezelést kapnak.

A művelt külföldön, Anglia, Német, Franciaország, Svájcban stb. már évtizedek óta sok jól berendezett szanatórium működik, ezek gazdagok és szegények számára is vannak berendezve, jólékony működésük szembetűnő, mennyiben az említett országokban az utóbbi években a sorvadásos betegségek számbeli apadását tudták megállapítani. A szanatóriumok kezelése alul kikerült betagi, ha egészségét és munkaképességét nem is nyerte volna vissza, még annyiban is áldásos gyógykezelése, hogy megtanulván a tisztaságot és helyes életmódot betegsége ember-társáival szemben már nem lesz veszélyes, s így a szanatóriumokban ha egyéb jó eredményt nem is lehetne elérni, már az is nagy nyereség, hogy

Csütörtökön reggel hat órákor a megváltozott terv szerint mindnyájan együtt indultunk utunk Bábászék—Tópaták felé haza. Bábászékig ugyan koesin jöttünk és Tópataktól haza, de a közbeeső tizenegy kilométernyi utat ismét talpon abban a büszke tudatban, hogy jó turistát nem fázrazi ki sem bor, sem aszony, sem a menyérgős istennya. Az idő kedvezett, a honvégy és az ágy mindenkit húzott hazafelé, a társaság kissé szontyolodott volt, de azért a brigádéros most a pacsiártakkal együtt akart trillázni. Dében értünk haza abban a nyugodt hitben, hogy megtettünk mindent, amit csak egy jó turista tehetett, Osztdányunk méltóan képviseltük.

E helyt kijelentjük, hogy Tótpelsőc megérdemelje az távrió hivatali, Királyfalvát pedig mi fogjuk megajándékozni egy től nyelvű Gaucherrel, hogy a gyümölcstenyészésben okszerűen járjanak el, ami talán kevesebb jóvedelmet hoz nekik, de jobb gyümölcsük lesz — papírossan.

F.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Kinevezés.** *Obtálek* Béla m. kir. főmérnök Nagybánján bányatanácsossá és *Iványik* István, m. kir. főiskolai volt tanársegéd, okleveles vaskohómérnök tisztjelöltté lett kinevezve.

— **Áthelyezések.** *Zsedényi* Ottó m. kir. bányafőmérnök Vizaknáról Rónaszékre és *Nesnera* Jenő m. kir. bányafőmérnök Rónaszékről Vizaknára lett áthelyezve.

— **Érdekes vendégei** voltak városunknak e napokban. Itt volt *Eötvös* Loránd báró a magyar tudományos akadémiának volt elnöke és *Krener* József nemzeti muzeumi osztály igazgatója a kik *Böckh* Hugó és *Köesssi* Ferenc főiskolai tanárok kíséretében a városban és területén tanulmányokat végeztek. Ugyancsak e napokban látogatott ide lászófalvi *Velits* hirneves régész és műtörténész, a ki mint a Jézus rend tagja tanára a Kalkburgi Bécs melletti előkelő nevelő intézetnek. Mindhármán megtekintették a város nevezetéseit is.

— **Palavicini György őrgórfól,** a selmeci alkotmány párt képviselő jelöltjéről, lapunk szerkesztőségéhez több oldalról intézett kérészközdésre, kijelenthetjük, hogy nem ugyanazonos a Fejérváry kormány által kinevezett megyefőnökkel, hanem az őrgófi családnak egy másik ágából származó 26 éves, nagy tanulmány utakat tett fiatal kezdő politikus, a kinek nővérét e napokban

az ilyen tüdősorvadásos beteg nem terjesztője már a betegségnek. Azonban a statisztika azt bizonyítja, hogy hosszabb $\frac{1}{2}$ —2 évi szanatóriumos kezeléssel mellett igen sok sorvadásos betegnek sikerül nemcsak egészségét, de munkaképességét is vissza adni, s ezen eredmény állandó szokott maradni.

Igen tisztelt Gyülekezet! Ezen gyűlés, pusztító betegséggel szemben a szanatóriumos kezeléssel eredményesen tudunk megküzdenni, nem vagyunk már télenlégre, vagy közönyre kárhoztatva, s minthogy közös ellenséggel, közös veszéllyel állunk szembe, a közös ellenség ellen egyesült erővel kell sikra szállani, tehát egyesüljünk cselekvés és áldozatban a nagy társadalom, gazdag, szegény, hatóság, állam a szent cél elérésére, nem szabad áldozatoktól visszaradni!

Hazánkban első ily gyógyintézet az Erzsébet szanatórium a fővárosban pár év óta áldásosan működik s azóta több szanatórium felállítására indult üdvös mozgalom, jelenleg országos a mozgalom több ily szanatórium létesítésére, nevezetesen Hont, Bars és Zólyom megyékben szándékoznak egy közös szanatórium felállítani, lépjen ezen szanatórium egyesületbe városunk minden számottevő tagja, az évi csekély tagsági díjjal városunknak, a magyar hazának a legszebb szolgálatot teljesíti.

jegyezte el *Hadik* Béla gróf, a ki tudvalevőleg *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter sógora. A jelölt tehát igen közel áll *Andrássy* Gyula grófhöz és — miután ez iránt is kérészközdtek — igen tekintélyes vagyon föltt rendelkezik.

— **Eljegyzések.** *Pilcz* Alfréd m. kir. erdész gyakornok jegyet váltott *Czeizka* Margittal, *Czeizka* Sándor karnagy és neje szül. *Zólyom* Mária kelevé leányával. — *Gross* Miksa selmeci költőgyári tisztviselő jegyet váltott *Reiner* Margittal, *Reiner* Mór kereskedő kedves leányával Egerben. — *Gohn* Emil erdőmérnök gyakornok f. hó 14-én jegyet váltott *Kacsian* Lujza öröklányával Selmecebányán. — *Szent-Istványi* Micit, *Szent-Istványi* Gyula, főiskolai tanár, m. kir. bányatanácsos és neje szül. *Pfeilmayer* Irma bájós leányát eljegyezte Nagy-Ajta *Fekete* Zoltán erdész főiskolai adjunktus.

— **Hercegh** Mihály dr. függetlenségi párti képviselő jelölt ma vasárnap délután érkezik városunkba.

— **Palavicini György őrgórfól** képviselő-jelölt *Lits* Gyula kíséretében a tegnap délutáni gyorsvonattal ide érkezett és párta által lelkesen fogadtatt. Sajnos azonban, hogy a városba történt bevonulásakor ellentüntetés is lett rögtönözve, amely tüntetés — és ezt őszintlen mondhatjuk — magának a függetlenség és 48 as pártunk jó szolgálatot nem tett. Elvégre is *Palavicini* maga *Kossuth* Ferenc és párthívei ajánlották itteni jelöltnek és így e bántó tüntetést sehogy sem érdemelte meg.

— **Halálözás.** *Gutfreund* Samuné Gutfreund Samu kereskedő neje e hó 16-án, — *Markus* Frigyes bányagazdálkodási irodatiszt és hó 18-án meghalt.

— **Körmöcbánya** város választói sinecnek megelégedve a központból küldött képviselő jelöltjükkal és a mint értesülünk *Farbaky* István nyug. főbányatanácsos, városunk volt országos képviselőjét öhajták felépíteni.

A selmeci alkotmánypárt ma vasárnap délelőtt 10 órákor tartja meg alakuló és képviselő jelölti gyűlését a Városi Vigadó nagytermében. Felkértenek ez uton is a párt tagjai, hogy mentől nagyobb számban jelenjenek meg. Erre nézve az ideiglenes végrehajtó bizottság falragaszokon a következő felhívást intézte a választó polgárokhoz:

„Választó polgárok! Az egyesült pártok végrehajtó bizottsága Selmece- és Belsőbánya város választókerület részére képviselőjelöltül az alkotmánypárt elveit valló *gróf Palavicini György* urat ajánlotta.

Városunknak a 67. évi alkotmány alapján álló választó polgárai ezen jelölésben megnyugosznak és az egyesült pártok végrehajtó bizottságának akaratát végrehajtani készek, mert ha az egyesült pártok összetartó hazafias akaratát önzetlen nemes harcával alkotmányunk épségének fenntartását kivinni képes volt, úgy teljes bizalommal megvagyunk győződve, hogy állami életünk nyugodt és magyari nemzeti irányú fejlődését hosszú időkre biztosítani is képes.

Ezen teljes bizalomtól áthatva megalakítjuk az alkotmánypártot és felhívunk Titeket, velünk egyetértő szeretet polgártársainkat, hogy e célból április hó 22-én vasárnap délelőtt 10 órákor a Városi Vigadó nagytermében összegyülekeztek! Bizunk, hogy hazafias kötelességeket mindnyájan teljesíteni fogjátok!

Az alkotmánypárt ideiglenes végrehajtó bizottsága.

— **A polgári dal- és zenekör** ma vasárnap délután 3 órákor, a *polgári olvasó kör* szintén ma vasárnap délután 5 órákor tartja közgyűlését. A közgyűlés után társas vacsora lesz a kör helyiségében.

— **F. M. K. E.** helybeli választmánya f. hó 20-án délután 5 órákor tartotta választmányi gyűlését, amelyen a tagok szép számmal jelentek meg, jelét adva annak a buzga-

lomnak, mellyel a magyarság fejlődése, a magyar nyelv és kultúra terjesztése iránt viselkednek. Sajnos, hogy ez csupán a választmány tagjairól mondható el s nem a város egész közönségéről, mely bizonyos idő óta szinte mozdíthatatlannak látszó közönnel tekint a helybeli választmányi vergődésre anélkül, hogy csekély támogatásával megkönyvitene a vezetők nehéz munkáját. Csak ily körülmények között juthatunk odáig, hogy a választmány rászorult a törvényhatóság évi segélyére, mert különben bezárhatta volna óvóit s újat szegte volna annak a támogatásnak, amelyre a nemzetségek több ékelt kevés magyarságunknak szüksége van. Pedig filléreinkkel főképpen ma kellene segítenünk a nemzeti érzés ápolásának és ébrentartásának ügyét: közönyűnk megtörve most kellene megnyernünk az egész magyar közönséget a nemzeti közművelődés fejlesztésének, a magyar nemzeti állam teljes kiépítésének nagy munkájára. A nemzetségek ösztönös munkálkodása a magyarságot mind szűkebb határookra szorítja vissza s e munkájukban a külföldi egyesületek is támogatják fajrokonait. Ha ez egyesületek külföldi testvéreiket támogatják és erősítik, akkor minden magyar embernek kötelessége, hogy segítségére siessen saját véreinek itt a haza határain belül, különösen akkor, midőn azt kell látnunk, hogy a nemzetségi egyesületek mindent elkövetnek, hogy a nemzetségi vidéken a magyarság kezéből a vezetés jogát is kiragadják. Ne nyugodjunk meg abban, hogy a törvény szava majd életerőssé, hatalmassá teheti a magyar közművelődést. Az megmutathatja a földet, ahol dolgozunk kell, de dús természet csak a magyarság oadaód, önzellen munkája teremthet. Valamennyiünknek össze kell szednünk magunkat hogy minden irányban a kultúra magaslataira emelkedjünk s ezt a magaslattól csak a magyar fajnak vérértékes munkájával kell elérnünk. Sohasem szabad felednünk, hogy minden erőgyarapodásunk a kultúra terén egyszerűen gyarapodása harci erőnknek. A nagy munkából a helybeli választmány már közel 25 év óta kivészi a maga részét, két óvót tart fel, melyekben a magyarosítás biztató eredménnyel terjed. Az óvók mellett népkönyvtárak létesültek, melyeket a közönség szorgalmasan vesz igénybe s erősödik a magyar nemzeti érzésben és a magyarság megbecsülésében. Az óvók és a könyvtárak vezetői elismerésre méltó buzgalommal és kitartással végzik nehéz feladatukat. Ily körülmények között városunk magyarul érző közönségének kötelessége támogatnia a buzgó harcokat s filléreivel sikeresebb, áldásosabbá tennie a küzdelmet. Egyik kültűnkben, Bankán, két fiatal tanító figyelemre méltó mozgalmat indított meg a magyar nyelv terjesztése irányában; fáradtságot nem kímélve minden idejüket a szent célnak szentelik s igen szép eredményt értek el. De a közönség anyagi támogatása hiányában a választmány ezt csupán örövendetes tudomásul veheti s háálját és köszönetét jegyzőkönyvi kivonat alakjában kell kifejeznie. Bizony szégyen reánk, hogy akik élvezetünk, sokszor felesleges kényelmünk kielégítésére koronákat dobunk ki, a nemzet napzámásaitól filléreinket vonjuk meg! Majd minden nyilvános helyiségben vannak gyűjtő perszelyeink; de vagy a közönség nem veszi észre őket, vagy a tulajdonos dugja oly helyre, ahol nem láthatók vagy oly nembánomságot tanusít az ily iránt, hogy azokra a szegény perszelyekre, fillérestől együtt, a tolvajok is rákapnak. A tagok egymásután ki lépnek, ujak nem jelentkeznek vagy visszautasítják a felhívást s a meglevők is kelletlenül fizetnek. Ily szomorú viszonyok között ne várjunk haladást, áldozatkészség nélkül ez a sokat hangoztatott magyar közművelődés vem fog önmagától gyökeret verni és fejlődésnek indulni. Azt ápolunk, gondozunk kell s nem a hazafiságnak és magyarságnak uton-utófélen való tüntető han-

goztatása, hanem komoly munka, készséges, önzellen adakozás s magyarság igaz szeretete fogja felvirágoztatni. Ettől inditva a helybeli választmány azon kérelemmel fordul városunk hazafias közönségéhez, támogassa nehéz helyzetében; a nemes cél érdekében lépjenek minél többen az egyesület tagjai sorába s a magyar közművelődéstől ne vonják meg azt a néhány fillért, amit könnyen nélkülözhetnek.

S. L.

— A „Vöröskereszt Egyesület“ selmecebányai választmánya folyó hó 18-án délután 3 órakor a városház tanácstermében tartotta évi közgyűlést a tagok kevés számu részvétele mellett. Az ülésen megjelentek: Svehla Gyuláné, özv. Wagner Józsefné, özv. Hajdu Béláné, Horváth Kálmáné és özv. Eckert Dismáné urnók továbbá: Szitnyai József kir. tanácsos polgármester mint választmányi tagok, Stuller Gyula dr. kir. bányafőorvos, mint pénztáros, Grohmann Jenő kir. pénzügyi számelőnök mint titkár és Nickl János írodavezető mint rendes tag. Szitnyai József választmányi tag megnyitván a közgyűlést meleg hangon üdvözli a megjelent tagokat, beszédében fájdalommal ad kifejezést a fölött, hogy Farbakyné Kürthy Piroksa mint egyesületi elnök betegsége miatt akadályozva van a közgyűlésen való megjelenésben. Ezért az elnöki tiszt feladására ez alkalomra ő lett felkérve. Felkéri a titkárát az elnöki jelentés felolvasására, az elmúlt évi pénztári eredmények ismertetésére és a közgyűlés jegyzőkönyvének vezetésére, továbbá: Svehla Gyuláné és Horváth Kálmáné urhölgyeket a jegyzőkönyv hitelesítésére. A pénztári eredmények ismertetése folyamán felmerült kérdésekre a pénztáros adott megnyugtató felvilágosítást, mit a közgyűlés tudomásul vett, a pénztárosnak a felmentvényt megadta és ki-mondta, hogy a tisztviselőnek az egyesület érdekében teljesített önzellen szolgálatukért jegyzőkönyvileg köszönet nyilvánítások. Végül elhatározatott az egyesület nemesséjé kiránti érdeklődést társadalmi uton ébren tartani és a tagok számát gyűjtés által szaporítani.

— Házasság. Sopp Adolf okl. bányamérnök, m. kir. pénzügyi számtiszt és hó 17-én vezette oltárhoz Csizsár Lajos m. kir. főmérnök aknászati sóbányahivatali főnök bájos leányát Juliskát.

— József kir. herceg Szanatórium selmecebányai főkegyesületébe ujonnan beléptek: Groman Jenő, Téglás Károlyné, Vörös Ferenc és özv. Bernhardt Adolfné rendkívüli tagoknak. Az egyesület tagjai közül a hét folyamán a következők fizették be tagdíjakat: Händel Vilmos, Händel Vilmosné, Svehla Gyula, Svehla Gyuláné és Téglás Károlyné 4—4 koronát, özv. Bernhardt Adolfné 2 koronát. Fogadják az egyesület hálás köszönetét. Ezúttal örövendetesen konstatálhatjuk, hogy a tüdővészben szenvedő embertársaink iránti érdeklődés városunkban a legmegnyugtatóbb. Haladunk lassan, küzdelmekkel, nehézségek legyőzésevel, de biztosan és ez így van jól, mert tüdővész betegekink gyógyítása városunkban lokális érdek.

— A selmecebányai önkényes túlzótoló egyesület az évi rendes közgyűlést folyó hó 29-én délután 3 órakor a város tanácstermében tartja meg. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Parancsnoksági jelentés. 3. Elnöki jelentés. 4. Számvizsgáló bizottság jelentése. 5. Jövő évi költségvetés megállapítása. 6. Tiszteletbeli tagok választása. 7. Indítványok, melyek 24 órával a közgyűlést meg előzőleg az elnökkel bejelentendők. 8. Tisztújítás.

— Felhívás. A körmecebányai állami főreáliskola folyó évi október hó 4-én üli 50 éves fennállásának emléktünnepét. A rendező bizottság felkéri mindazokat, akik ennek az iskolának — bárcsak egy évig is — tanítványai voltak, hogy sziveskedjenek jelenlegi tartózkodási helyüket és állásukat május hó 15-éig az intézet igazgatóságával tudatni.

— A szegénysorsu tüdőbetegek ügyében mint szelebbes körben mutatkozik érdeklődés. Losoncon, Besztercebányán, Selmecebányán, Nagykőrösön ujjában alakult meg a József kir. herceg szanatórium egyesületi bizottságok. Az egyesület ujjában 40.000 korona adomány és alapítványhoz jutott. Károlyi Lajosné grófné, Széchényi Hamia grófné, gróf Károly Berthold Lipótné Kornis grófné ágyalapotványokat tettek. 2000 koronás alapítványt tett Vaszary Kólos hercegprímás. A József királyi herceg Szanatórium Egyesület a tüdőbetegség ellen való védekezés ismeretének terjesztésére vetített képeket, valamint mozgóképeket szerzett be, amelyeket az egész országban be fog mutatni. Eddig Ersekújvár Esztergom, Kecskemét vannak tervbe véve. Az egyesületi közgyűlésre most tétetnek meg az előkészületek, ezen a közgyűlésen fog kitűnni mily messzemenő nagy munkát végzett az egyesület a nemzetpusztító betegség lektüzdésének munkájában s mily hatalmas ligája van ennek az áldott ügynek.

— Megölte a pálinka. Béalábyán Lupták Mihályné anyai pálinkát ivott, a mennyi neki jól esett. Csakhogy a szerencsétlen asszonynak csak a nagyon sok esett jól s mikor ezt kiitta, összeesett s meghalt.

— Veszett ebek. E hó 19-én a városi m. kir. állatorvos ismét veszettéget konstatált egy belvárosi kutány; minek folytán az ezbárt e hó 19-től számítva 40 napra újból elrendeltetett. — Fehelmezették az ebtartó közönséget, hogy az ebeket ezen 40 nap alatt kövte tartásák, az utóára pedig csakis szájosárral és poráron vezetve vigyék, mert ellenesetben szigorú büntetés éri az ebtulajdonost és az ebet a kutyapécér elfojja és azonnal kiirja.

— Vasuti merénylet. A Kisiblye melletti vasuti vágányra eddig ismeretlen tettes e hó 21-én több sádarokot dobott, ami miatt a délelőtti vonat késéssel érkezt Selmecebányára és a gép erősen megsérült.

— Számtalaszor tudománysor oldalról említésben hozottuk, hogy a száj rendes ápolása által a fertőző betegségek leszállítása elérhető. Jó állapotban tartott fogak elősegítik az ételék jobb megemésztését, miáltal a szervezet erősből és a betegségeknek ezáltal a test nagyobb ellenálló képességet kifejti. Mint a száj és fogak legjobb ápolási szere a »Kaldont« vao elismerve, mely kellemes, felélesztő és hatásos tisztulása által a kellemes a jóval összeköti.

— Tizenöt éves fűrdőzés és különféle hirdett szerek voltak eredmény nélkül számos csusz és közönséget, nékik végre is a híres és biztos hatású Zoltán-féle kenőcs használat által teljesen meggyógyultak. Ára 2 korona Zoltán Béla gyógyszerárban, Budepest V., Szabadság-ter.

SELMEC- ÉS BÉLABÁNYA SZ. KIR. VÁROS HIVATALOS KÖZLEMENYEI.

szám 14128/1906.

Tárgy: leánykereskedés.

III.

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.

Megfelelő további intézkedést végezt értesitem, hogy a korfui cs. és kir. osztrák magyar konszultus értesítése szerint olt a leánykereskedés annyira elharapódzott, hogy időszerteinek mutatkozik annak közhírre tétele, hogy azok a nőszemélyek kik valamely ajánlatra Korfuba mint nevelőnők, cselédék (pesztrák, szobaleányok stb.) el akarnak szerződni, állásuk elfoglalása előtt információkért okvetlenül a korfui cs. és kir. osztrák magyar konszultushoz forduljanak semmiesetre se fogadjanak el olyan állást, melyet nekik az ugynevezett «Casino» — vagy a «Cercle des strangens» ajánl.

Budepest, 1906. évi április hó 4-én

a miniszter meghagyásából

Szabó István s. k.

miniszteri tanácsos.

7508. szám
I. 1906.

Hirdetés.

Köztudomásra hozatik, hogy az alulírt m. kir. pénzügyigazgatóság hivatalos órái folyó évi április hó 17-ikétől kezdve további intézkedésig reggeli 8 órától — délutáni 2 óráig tartanak.

Ipolyság, 1906. április 14-én

M. kir. pénzügyigazgatóság.

2989/1906. vt. sz.

Arverési hirdetés.

Selme- és Bélabánya sz. kir. város tanácsa ezennel közhírré teszi, hogy az alsó-magyarországi kémlő intézettel megvett telket a f. évi április 25-én d. e. 11 órakor a városház tanácstermében tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbe adja és pedig

az árverés elsősorban úgy a lakóházakra, mint a kert telkére kiterjesztik évi 1500 kor. bérösszeg kikiáltása mellett;

amennyiben az egész birtokra árverező nem jelentkeznék, kikiáltási árul a következő bérösszegek vannak megállapítva:

az alsó kis lakóház után ..... 150 K
a tiszti lakóház után ..... 500 »
a kémlőműhely, pajta és gyümölcsüskert után ..... 850 »

Az alsó kis lakóház, valamint a kémlőműhely, pajta és gyümölcsüskert azonnal, a tiszti lak pedig f. évi augusztus 1-től adatként bérbe.

A bérlet tartama: 1 esetleg 3 év.

Egyéb árverési feltételek a városi számvevő-ségnél a hivatalos órákban megtekinthetők.

Selmechánya, 1906. évi ápril hó 20-án.

Szitnyai József,
kir. tanácsos, polgármester

HIRDETÉSEK.

Honvéd-utca 50. szám alatti **HÁZAM**, valamint **4 drb Takarékpénztári részvény** (egyenkint is) **szabad kézből eladó.**

Seidel Ágoston.

FIGYELEM!

Megbízható legjobb minőségű hírneves **valódi szepességi**

LENVÁSZON ÉS DAMASZTÁRU

minden nagyobb üzletben kapható.

A késmárki gyár bejegyzett védjegye:

Késmárki
gyártmány
csak az,

mely csak
védjeggyel
van ellátva!

Hazai ipar!

Fatermelők s fatermeskedők szives figyelmébe!

Veszek minden mennyiségű

faragott és fűrészelt fenyő épületfát.

Vastagság, hossz és ármegjelöléssel ellátott ajánlatok „Fenyő” jellege alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

LAKÁS, mely 2 szoba, konyha előszobából stb. áll, Rózsá-utca 74. számú (Linder) házban folyó évi augusztus 1-től kiadó.

III. k. Deák Ferenc-utca 2. számú a Városi Vigadóval szemben levő **BARISS-FÉLE**

= HÁZ =

kedvező feltételek mellett

ELADÓ.

Bővebbet Hornyaecsek István takarékpénztári igazgató úrnál.

Fényképészeti gépek és kellékek

első és mindig friss minőségben (hitelképes egyéneknek részletfizetésre is.)

Kaphatók: Joerges Ágost özv. és fiánál Terasseon.

Kolbász!

Debreceni kolbász azonnal ehető vagy főzni való 184. porékolt bőr szalonnák elsőrendű zsirnak 152, sós fehér vastag 144, vékony 144, füstölt vastag 156, vékony 156, debreceni paprikás szalonna 192, pácolt foglalgymás paprikás szalonna 200, pácolt bőrös sonka, karmonádli, oldalsó —, pácolt sovány szalonná nélküli sonka, karmonádli, oldalsó 176 fillér. A fenti árak szállítással és csomagolással ingyen. Elsőrendű házi zsír 160 Hozzá szelennék: 5 kgros 120, 10 kgros 180, 25 kgros 300. Törms virsli párja 10 f, 50 pár vételnél 8 f Szalvalada drága 10 f, 50 pár vételnél 8 f. Az árak fillérekben értendők. Árúim árai, melyek gyakran változók, e helyen minden számban „Kolbász” cím alatt találhatók.

Szállítja: **BALCZÁR KIVITELI ÜZLETE**

NYIREGYHÁZA.

Sok millió

előkelő úrhölgy használja a világhírű *Törvényesen védve!*

FÖLDES-féle

Margit-crém

Legjobb
szépitő!

kitűnő hatású arckenőcsőt, mely szirtalan, ártalmatlan s rögtön szépit!

A Földes-féle MARGIT-CRÉME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrtakak, pattanások, kiütések s minden nemű bőrbaj ellen. — A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak paratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni, de óvakodni kell a hamisítványoktól.

Ára: kis tégely 1 kor., nagy tégely 2 kor. Margit-szappan 70 fill., Margit-puder K 120, Margit-arviz K 1—, Margit-fogpép K 1—

Készíti

FÖLDES KELEMEN

gyógyszerész ARADON.

6 koronás rendelések bérmentve küldetnek.

Kapható Margótsy örökösök gyógyszerüzletében Selmechányán.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, görs és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabad. hatyú gyógyszerár által Majna, Frankfurt.

Legfinomabb a maga nemében

a „CERES”-

ÉTEL ZSIR!

(kókuszdiókból).

Tészta-, peccsenye-sütéshez és főzéshez a legjobb.

SCHICHT GYÖRGY

„CERES”
tápszerművek osztálya
Aussig Em.

Kronsteiner Károly

Cs. k. osztr. szab.

BECS, III. 1.,
Hauptstrasse 120. sz.

Magy. kir. szab.

omlokzat-festékek.

Viharmentes. Mészben oldható, épületek mázolására, 49 árnyalatban. Kilója 24 fillértől feljebb.

1 kiló elegendő 10 négyzetméternek kétszeri mázolására.

Mosható mázolások!

Ugymint zomán, homlokzat-festék, száraz- és lapidén-festék, pépüsmű, éven árnyalatban. Vízben mosható. Egyszeri bevonásra fed. Színét nem hagyja.

Költségár négyzetméterenkint 5 fillér. Meglepő siker!

Kimerítő prospektusok és mintalapok ingyen és bérmentve.